

Pinksteren in gewone taal

24 mei 2015. Genesis 11.1-9 en Handelingen 2.1-18.

In Genesis vinden we achter elkaar drie verhalen die gaan over de menselijke hoogmoed: de mens die probeert God naar de kroon te steken. De eerste vinden we in het paradijs, bij de boom van kennis van goed en kwaad. Een kennis die tot dan toe alleen God voorbehouden was. Daarna lezen we het lange verhaal over Noach en de zondvloed. De aanleiding tot dit verhaal is dat: “[...] er steeds meer mensen op aarde [kwamen], en zij dochters kregen. De zonen van de goden zagen hoe mooi de dochters van de mensen waren, en ze kozen uit hen de vrouwen die ze maar wilden. [...] In die tijd en ook daarna nog, zolang de zonen van de goden gemeenschap hadden met de dochters van de mensen en kinderen bij hen kregen, leefden de giganten op aarde. Dat zijn de befaamde helden uit het verre verleden.” (Genesis 6.1-4) Een kenmerk van die helden was dat ze eigenlijk goddelijke eigenschappen bezaten.

Ten slotte, komen we in Genesis 11 uit bij de toren van Babel, het verhaal dat we gelezen hebben. De grootste gemene deler is dus: als de mens denkt dat hij God naar de kroon kan steken, zal God daar een stokje voor steken, achtereenvolgens: verbanning uit het Paradijs, de Zondvloed, en nu dus de Babylonische spraakverwarring.

Dat de mensheid nog steeds bezig is om te proberen God naar de kroon te steken, dat hoef ik jullie niet te vertellen. Dat de mensheid aan grootheidswaan lijdt, staat buiten kijf. We hoeven maar te denken aan bankiers, popsterren, dictators, oliesjeiks, leiders van het kalifaat. Kortom al die mensen die leven alsof ze god op aarde zijn. En het zijn niet alleen deze individuen. Het zijn ook de samenlevingen die hen voortbrengen. De samenlevingen die roepen om grote leiders, om inspirerende figuren om tegenop te kijken, om de rolmodellen van de reusachtige rijkdom, die we diep in ons hart allemaal willen.

Wat drijft ons toch tot die wens? Zo rijk te zijn dat we niemand meer om iets te hoeven vragen? Of is er een diepere oorzaak? Ik denk wel eens aan onze katten Mini en Nico. Ze hebben een onstuitbare drang om te zoeken, te verkennen. Als er ergens een deur open blijft staan, dan moeten ze weten wat er achter die deur is. Ook al is het helemaal niks. Laatst was onze vaatwasser stuk. We moesten hem naar voren halen, onder het aanrecht vandaan, om bij de achterkant te kunnen. Meteen slopen de katten in de overgebleven opening en gingen de achterkant van onze keukenkastjes verkennen. We moesten nog uitkijken bij het terugplaatsen van onze vaatwasser, zei de monteur, want hij had wel eens een kat opgesloten achter het keukenblok. Wat drijft die beesten toch? Er is daar achter toch niets te vinden, dan alleen duisternis en spinnenwebben? Toch willen ze het weten.

Dat is het zelfde met ons. Wij zijn als mensen ook net als katten die de achterkant van het keukenkastje willen zien. Waarom? Gewoon omdat het kan. De mens zal altijd al het denkbare kunnen en willen. En zal niet rusten totdat het bereikt is. Ook als het niets dan ellende brengt. Als de verbeeldingskracht en het voorstellingsvermogen van een kat hem al de duisternis in drijft. Hoeveel meer zal dat wel niet bij de mensen zijn? Een mens wil alles weten, alles kunnen en alles proberen. Ook als het de duisternis van het kwaad is.

Die zelfde drang om al het mogelijke te proberen, dreef hem ertoe om de toren van Babel te bouwen. Want als reden wordt gegeven: "Laten we een stad bouwen met een toren die tot in de hemel reikt. Dat zal ons beroemd maken, en dan zullen we niet over de hele aarde verspreid raken." Dat "dat zal ons beroemd maken" is oorspronkelijk: "dan zullen we een naam maken voor ons zelf". En dat is ook zo'n aandrang van de mens: naam te willen maken. Een indruk te willen maken in tijd en ruimte. Net zoals een zwaarder hemellichaam letterlijk een grotere indruk maakt in de eenheid van tijd en ruimte, dan een kleiner. De mens wil zichzelf zwaarder maken dan hij is. De mens zoekt de zwaarte.

Maar dan komt God, en kijkt van boven naar beneden. Kijkt spottend over de rand van zijn wolk om te kijken waarmee dat stel kansloze mieren daar op de

bodem bezig is. Vanaf de hemel gezien is de mens minder dan een mier, en blijft er van zijn bouwwerken bijna niets meer over. De bouwwerken van God, bergen, zeeën en landmassa's, zijn veel indrukwekkender... Dat begrijpt toch iedereen?

Dat begrijpt toch iedereen? Maar dan lezen we met Pinksteren toch van dat wonder, dat alle mensen van alle landen toch de lofzang van de leerlingen in Jeruzalem kunnen verstaan. Wanneer de mensen zingen van de grote daden Gods, is dat voor iedereen begrijpelijk. De grote daden van God zijn ook voor iedereen begrijpelijk. Als een astronaut vanuit de ruimte naar de aarde kijkt, vertelden Wubbo Ockels en André Kuiper, dan zien we geen mensen, geen van hun bouwwerken. We zien niet de wereld opgedeeld in landen, zoals in onze atlassen, waarbij iedere land zijn eigen kleurtje heeft. De astronauten zien niets van dit alles. Ze zien alleen die ene, groen-blauwe planeet, met dat eindeloos dunne laagje leefbare lucht eromheen: de dampkring. Zo eindeloos dun, daar moeten we dan van leven! En ze vragen zich af: hoe gemakkelijk is dit allemaal te verpesten, en hoe onverantwoordelijk gaan we ermee om? Welke hoogheidswaan dichten wij ons toe om te denken hier heer en meester over te zijn? Dat begrijpt toch iedereen... ?

De grote daden Gods: dat is de wereld waarop wij leven. Als we daarover de lofzang zingen, dan begrijpt iedereen dat. Als we kijken naar de natuur, de bergen, naar weer en wind. Dan hebben we geen ingewikkelde, afzonderlijk talen nodig. Wij hebben de wereld niet gemaakt. Wie denken we wel dat we zijn. God zelf? Maar we denken haar wel te mogen verpesten voor ons zelf en voor ons nageslacht. En dat is voor iedereen onbegrijpelijk.

Laten we dus tot elkaar en tot de wereld buiten deze kerk, waar ook zoveel nationaliteiten met zoveel verschillende talen spreken. Iedereen ziet de schoonheid van de natuur hier in Giethoorn en daarbuiten. Dat is een universele taal die iedereen aanspreekt. En laten we daarover ook de lof zingen. Uit dankbaarheid. En laten we ons gewaarschuwd weten door dat wat we nu ook gehoord hebben: dat de taal van oorlog, onrecht en uitbuiting van de aarde uiteindelijk een onbegrijpenlijke taal is, die ons allemaal verdeelt. Ja, soms moet je ook andersom durven denken om de wereld beter te begrijpen.

Amen